

ČLÁNEK:

21.STOLETÍ, leden 2009

Skončí lupénka na lopatkách?

Umíte si představit, že na různých místech těla budete mít nevábně vyhlížející suché šupiny? Stěží se asi půjdete slunit na koupaliště, budete nosit krátké kalhoty či sukně. S podobnými problémy u nás musí žít přes 300 000 obětí lupénky – mužů, žen i dětí. A stále jich přibývá. Bohužel, zatím se nedá zcela vyléčit! Nyní tu však je velká naděje.

Lupénka (psoriáza) sužuje na světě přes 125 miliónů lidí. Vyrojilo se kolem ní mnoho strašpytelských mýtů a pověr. Pravdou je, že genetické dispozice k ní má mnohonásobně více možných postižených. Připomíná tak zdánlivě nečinný vulkán, který náhled exploduje.

„Pokud psoriázou trpí jeden z rodičů, má potomek až třicetipětiprocentní šanci, že ji dostane také. Tato pravděpodobnost se zvýší až na 75 procent, pokud zmíněnou chorobou trpí oba rodiče,“ dozvěděl se 21.STOLETÍ od prof. MUDr. Jany Hercogové, CSc., přednostky Dermatovenerologické kliniky Fakultní nemocnice Bulovka v Praze. Tento typ lupénky, vázaný na dědičnost, vzniká ve věku do 40 let.

V nedávném průzkumu organizace National Psoriasis Foundation (USA) udávali lidé trpící psoriázou, že život s touto chorobou je horší než s jiným chronickým onemocněním, jako je ischemická choroba srdce. Jedinou nemocí, kterou považovali za ještě horší, byla deprese.

21.STOLETÍ vysvětluje: Pojem psoriáza pochází z řeckého slova -psora-, které původně označovalo svrab, později každé svědivé kožní onemocnění.

Psoriáza není infekční!

Jako by už takové trápení nestačilo, lupénku často provázejí přidružené choroby (komorbidity), v jejichž důsledku se délka života psoriatiků zkracuje až o desítky let. Průměrný věk pacientů, které psoriáza postihla ve věku do 25 let, může být až o 20 roků kratší než lidem bez lupénky.

Závažnou komplikací je bolestivá psoriatická artritida, která postiženého může dovést až do invalidního důchodu.

Chronická nemoc se objevuje v různých podobách – od málo zřetelného postižení (třeba ve vlasech) až po silné zrohovatělé šupiny pokrývající téměř celé tělo – jako u krokodýla. S tím vším úzce souvisí i psychika. Od lupénkářů se mnozí lidé s odporem odvracejí, nechtějí se k nim ani přiblížit. Přitom se nejedná o chorobu infekční, která by se měla přenášela, např. jako žloutenka.

„Jde o chronické, zánětlivé, neinfekční kožní onemocnění, které vzniká na základě scestné imunitní reakce,“ vysvětlil 21.STOLETÍ prof. Karel Pizinger, CSc., přednosta dermatovenerologického oddělení Fakultní nemocnice v Plzni.

Poprvé o sobě lupénka dává vědět mezi 10. až 30. rokem života; nejkritičtější je období dospívání. Další vlna přichází kolem šedesátky. Spouštěčem bývá dlouhodobý stres, nedostatek spánku, některé civilizační choroby, ale i hormonální změny v pubertě či klimakteriu, ba i zkažené zuby.

21.STOLETÍ upozorňuje:

Lupénka patří mezi nejstarší popsaná kožní onemocnění. První zmínka je v díle *Corpus Hippocraticum*, vydaném 100 let po smrti řeckého lékaře a filozofa Hippokrata (460-377 př.n.l.). Avšak teprve

brněnský rodák, prof. Ferdinand von Hebra, v roce 1842 ve Vídni přesně definoval lupénku a popsal její různé klinické formy.

Léčba je barevnější než duha

„Lupénka zatím není vyléčitelná, ale léčitelná,“ vysvětlil pro **21. STOLETÍ** prof. MUDr. Per Arenberger, DrSc., přednosta Dermatovenerologické klinika Fakultní nemocnice Praha-Královské Vinohrady.

A jak se léčí? Pro stahující účinek se kdysi používal kamenouhelný dehet; jeho černá barva však znečišťuje všechno kolem (oblečení, aj.) a navíc pacienti pronikavě páchli na sto honů. V roce 1940 poprvé vsadili při léčení kožních chorob na pomoc vitaminu A, který obsahují mj. vnitřnosti, ryby apod.

Dávky však byly příliš vysoké, takže působily toxicky. Lékaři se snaží částečně nemoc potlačit různými léky, které občas mají vedlejší účinky. Jiní postižení hledají spásu ve slunění, lidé s méně viditelným postižením využívají rovněž koupele v Mrtvém moři.

U většiny nemocných (75 až 85%), kteří mají mírnou formu lupénky (třeba ukrytou ve vlasech), lze vystačit se zevní (místní) terapií. Pro středně těžké a těžké formy se doporučuje léčba celková, včetně nejmodernější biologické terapie. Ta je dostupná ve specializovaných centrech i pro české pacienty. Účinnost a bezpečnost biologické léčby (monoklonální protilátky efalizumab, Raptiva) byla předmětem sdělení na nedávném kongresu Evropské dermatovenerologické společnosti (EADV). Podle slov prof. Andree D. Katsambase z athénské univerzity desetileté klinické sledování pacientů léčených efalizumabem prokázalo vysokou účinnost a bezpečnost tohoto přípravku. Jde o lék proti lupénce s nejdelším klinickým sledováním.

Dr. Michaels boduje

Tradičně se používá místní aplikace přípravků, které obsahují účinnou látku v podobě kortikosteroidů. Ačkoli jde o relativně účinnou metodu, doprovázejí jí často nežádoucí vedlejší účinky.

Zvrat mohou znamenat převážně přírodní přípravky, označované Dr. Michaels. Nabízejí se v podobě čistícího gelu, masti a tělového mléka. Ošetření jejich kombinací se provádí dvakrát denně. Na 130 pacientech s chronickou lupénkou je nyní testoval prof. MUDr. František Novotný DrSc., z Pražského dermatologického centra. Pro 21.STOLETÍ upřesnil: „Z tohoto počtu byli 104 nemocní zcela zhojeni, dalších osmnáct se zlepšilo až o 75 procent, čtyři postižení o čtvrtinu. Obrovskou výhodou je, že přípravky neobsahují kortikosteroidy.“

V září 2008 odborníci vyhodnotili čtyři roky trvající studii pro ověření účinnosti přípravků Dr. Michaels. Uskutečnila se v mnoha zemích, u nás se do ní zapojilo deset odborníků z různých měst. Jak 21.STOLETÍ upřesnila prof. MUDr. Jana Hercogová, CSc., průměrná úspěšnost činila překvapivých 82,3%! Přitom náklady na léčbu činí cca 4000-6000 Kč za rok, zatímco u jiných druhů léčby to může být až 400 000 Kč.

21.STOLETÍ podotýká:

Se záměrem zlepšit informovanost o lupénce se od roku 2003 stal 29.říjen Světovým dnem psoriázy. Posláním je osvětové působení na laickou i odbornou veřejnost a zpřístupnění účinné léčby všem nemocným.